

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 108/2020, ECLI:CZ:NS:2021:25.CDO.108.2020.1

Číslo: 65/2022

Právní věta:

Za neoprávněný zásah do osobnosti člověka způsobený textem (článkem) zveřejněným na internetu nebo v tisku nese občanskoprávní odpovědnost jeho autor, není-li zaměstnancem subjektu, který text publikoval a jehož případná odpovědnost tím není dotčena.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2021

Spisová značka: 25 Cdo 108/2020

Číslo rozhodnutí: 65

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochrana osobnosti

Předpisy: § 2910 o. z.

§ 2914 o. z.

§ 2951 odst. 2 o. z.

§ 2956 o. z.

§ 81 odst. 1 o. z.

§ 82 odst. 2 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. [30 Cdo 1174/2007](#), uveřejněné pod číslem 29/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. [25 Cdo 27/2020](#), uveřejněný pod číslem 59/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2020, sp. zn. [25 Cdo 705/2019](#), uveřejněný pod číslem 97/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. [25 Cdo 1752/2019](#), uveřejněný pod číslem 73/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. [25 Cdo 3423/2018](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 21 Co 95/2019, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 4. 12. 2018, č. j. 28 C 38/2018-100, uložil žalovanému povinnost zaslat žalobci omluvu ve znění: „Omluva: Dne 2. 2. 2018 byl v elektronickém vydání S. novin na označené internetové adrese zveřejněn článek, jehož jsem autorem. V článku jsem vědomě uvedl nepravdivé tvrzení o tom, že jste za pomoci pana místostarosty Z. přihrál řadu investic z kasy města (za desítky milionů) pro firmu svých rodinných příslušníků, resp. že jste se jako zastupitel a člen rady města S. ucházel o obecní zakázky pro rodinnou firmu a tyto zakázky i získal. Uvedená tvrzení se nezakládají na pravdě. Tím jsem se dopustil závažného zásahu do Vašeho práva na ochranu osobnosti. Za zveřejnění těchto nepravdivých tvrzení se Vám proto omlouvám. L. Š.“, zveřejnit po dobu 30 dnů na úvodní straně označené internetové stránky omluvu ve stejném znění, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný je autorem článku uveřejněného dne 2. 2. 2018 (v době před volbami do zastupitelstva města, jež se konaly v říjnu 2018) na označených internetových stránkách (dále jen „článek“). Tyto internetové stránky jsou provozovány společností S. s. r. o. V článku bylo mimo jiné uvedeno, že žalobce „za pomoci pana místostarosty Z. (oba ČSSD) přihrál řadu investic z kasy města (za desítky milionů) pro firmu svých rodinných příslušníků (dále jen „výrok 1“). Nepamatuji, že by se zastupitel (a už vůbec ne radní) ucházel o obecní zakázky pro rodinnou firmu, natož aby je získal.“ (dále jen „výrok 2“). Žalobce byl do roku 2012 společníkem a jednatelem společnosti E. S., svůj podíl převedl na P. V. Účastníci jsou osoby s odlišnou politickou orientací, oba byli v době publikování článku členy zastupitelstva města S. a žalobce dále členem rady města. Po skutkové stránce soud uzavřel, že nebylo prokázáno, že by žalobce veřejné zakázky „přihrál“ pro firmu svých rodinných příslušníků. Právně soud věc posoudil podle § 81, § 82, § 2956 a § 2957 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen o. z.), a shledal nárok žalobce na omluvu důvodným. Výrok 1 obsahuje skutková tvrzení, jejichž pravdivost žalovaný neprokázal, a zveřejněním tohoto tvrzení se dopustil zásahu do osobnostních práv žalobce. Nebylo totiž zjištěno, že by žalobce jakýmkoli způsobem zasahoval do výběrových řízení, do uzavírání dodatků ke smlouvám o dílo ve prospěch firmy E., že by „přihrával“ řadu investic města firmě svých rodinných příslušníků, ani že šlo o investice za desítky milionů. Stejně je tomu, i pokud jde o hodnotící soudy a vyznění celého článku (včetně výroku 2), kde soud dovedl, že jeho cílem bylo zneuctění osoby žalobce tím, že jeho vystupování v pozici zastupitele bylo na základě skutkových tvrzení, jež žalovaný neprokázal, dáváno do souvislosti se získáním výhody pro rodinnou firmu. Žalobce je sice osobou veřejně činnou a blížily se komunální volby v roce 2018, žalovaný však jako novinář a tehdy i zastupitel města byl povinen svoji veřejnou kritiku zkoumat z pohledu principu přiměřenosti, což se nestalo. Zveřejněná kritika sloužila k posílení dojmu nekalosti údajného jednání žalobce, aniž byla podložena skutkovými okolnostmi. Soud zohlednil, že žalovaný nevyvinul dostatečné úsilí pro zjištění případných informací o výběrových řízeních či napojení žalobce na společnost E. S., žalobce nebyl před uveřejněním článku žalovaným dotazován ke skutkovým tvrzením v něm uvedeným, a nebylo ani zveřejněno vyjádření žalobce k článku či jeho vyjádření ze zastupitelstva ze dne 19. 12. 2016, v němž odmítl své spojení s uvedenou společností.

2. K odvolání žalovaného Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 7. 2019, č. j. 21 Co 95/2019-133, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního

stupně, na rozdíl od něj však dovedl nedostatek pasivní legitimace žalovaného, neboť za obsah označeného portálu, na němž byl předmětný článek uveřejněn, nese odpovědnost jeho provozovatel S. s. r. o. Nejedná se o veřejně přístupný portál a každá publikace musí být učiněna prostřednictvím označené adresy.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání s tím, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolací důvod spatřuje v nesprávném vyřešení otázky odpovědnosti za neoprávněný zásah do osobnosti dovolatele způsobený difamujícími tvrzeními žalovaného v rámci jeho politické činnosti zveřejněnými prostřednictvím internetového portálu, k němuž nebyl v postavení zaměstnance či postavení obdobném. Odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Prz 33/67, [30 Cdo 1344/2004](#), [30 Cdo 2712/2005](#), [30 Cdo 1509/2011](#), [30 Cdo 4207/2013](#), [30 Cdo 2455/2010](#) a [30 Cdo 3090/2016](#) i odbornou literaturu s tím, že z nich vyplývá odpovědnost autora za obsah článku. Namítal, že odvolací soud pouze konstatoval, že žalovaný je osobou odlišnou od provozovatele portálu a o uveřejnění článku nerozhodoval, čímž na jakékoliv právní posouzení zcela rezignoval. Žalovaný byl jako autor článku na provozovateli zcela nezávislou fyzickou osobou (nebyl jeho zmocněncem, zaměstnancem ani jiným pomocníkem), která je politicky činná, článkem naplňoval svoji politickou agendu, sám jej podepsal, a nese tak plnou odpovědnost za jeho obsah. Soudu vytýká závěr o výlučné odpovědnosti provozovatele média za situace, kdy žalovaný jednal vlastním jménem a nebyl zaměstnancem ani pomocníkem tohoto provozovatele. Domnívá se, že v daném případě jde o společnou odpovědnost obou subjektů plynoucí z jejich společného jednání (§ 2915 o. z.). S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [32 Odo 1561/2006](#) a [32 Cdo 4455/2009](#) a Ústavního soudu pak namítá vady řízení, a to nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, nevypořádání se s právní argumentací dovolatele ohledně pasivní legitimace žalovaného a absenci poučení podle § 118a odst. 2 o. s. ř. Navrhl změnu rozsudku odvolacího soudu tak, že se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud posoudil dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017, (dále jen „o. s. ř.“), a jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné pro řešení otázky odpovědnosti autora článku zveřejněného na internetu vydavatelem internetových novin, která nebyla za daných skutkových okolností a podle nové právní úpravy dosud dovolacím soudem řešena. Dovolání je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Podle § 81 odst. 1 o. z. je chráněna osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Podle odstavce 2 téhož ustanovení ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Podle § 2956 o. z. vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

Podle § 2951 odst. 2 o. z. se nemajetková újma odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

Podle § 2910 o. z. škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

Podle § 2914 o. z. kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám. Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.

7. Ke vzniku občanskoprávní povinnosti odčinit nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti člověka musí být splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívajícího buď v porušení nebo ohrožení osobnosti člověka v jeho fyzické či morální integritě. Zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry člověka. Neoprávněným je zásah do osobnosti člověka, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem. Ochranu poskytuje občanský zákoník proti takovým jednáním, která jsou objektivně způsobilá přivodit újmu na osobnosti subjektu práva zejména tím, že snižují jeho čest u jiných lidí, a ohrožují tak vážnost jeho postavení a uplatnění ve společnosti. K porušení práva na čest, důstojnost, soukromí či vážnost člověka může dojít jak nepravdivými skutkovými tvrzeními difamačního charakteru, tak zveřejněním nepřijatelných hodnotících úsudků o této osobě (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. [30 Cdo 1174/2007](#), publikované pod č. 29/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Sbírka“, nebo rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. [25 Cdo 3423/2018](#), či ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. [25 Cdo 27/2020](#)).

8. Subjekt, který se neoprávněného zásahu do osobnosti poškozeného dopustil, porušil povinnost danou zákonem a zasáhl tím do absolutního práva poškozeného, proto jej podle § 2910 o. z. stíhá povinnost k odčinění této újmy. Takovým subjektem může být osoba fyzická, osoba právnická, ale i subjekt, který jedná ve sféře práva veřejného, ve vztahu k němuž však platí speciální úprava, a to zákon č. 82/1998 Sb. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2020, sp. zn. [25 Cdo 705/2019](#), publikovaný pod č. 97/2020 Sbírky).

9. V projednávané věci byl tvrzený zásah do osobnosti žalobce způsoben obsahem článku, jehož autorem byl žalovaný. Jako autor nese ve smyslu § 2910 o. z. občanskoprávní odpovědnost za výroky v článku uvedené. Skutečnost, že jeho článek byl zveřejněn na označeném portálu, jej této odpovědnosti nezbujuje. Neexistuje-li žádný právní předpis, který by upravoval výlučnou odpovědnost provozovatele internetových novin za zveřejněný článek, není dán právní podklad k závěru, že by vydavatel odpovídal za újmu způsobenou obsahem uveřejněného článku namísto jeho autora. Tím není vyloučeno, že kromě autora by mohl odpovídat za neoprávněný zásah do osobnosti člověka i jiný subjekt (např. vydavatel).

10. Na podporu tohoto závěru lze poukázat na to, že ani zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, (dále jen „tiskový zákon“) neupravuje výlučnou odpovědnost vydavatele za obsah článku a ani tato speciální úprava nezbavuje (a ani v minulosti nezbavovala) autora textu jeho občanskoprávní odpovědnosti za jeho obsah. V této souvislosti lze odkázat na odbornou literaturu, podle níž je-li autorem článku osoba rozdílná od zaměstnance vydavatele, může se neoprávněným zásahem dotčená osoba domáhat ochrany své osobnosti buď samostatně na autorovi článku, nebo samostatně na vydavateli jako takovém, anebo na obou z nich společně (srov. Rozehnal, A., Tiskový zákon. Komentář, Wolters Kluwer, Praha 2008). Přestože byl tento závěr učiněn za účinnosti předešlého občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013) a navíc v souvislosti s výkladem tiskového zákona, není žádný racionální důvod se od něj (ve vztahu k odpovědnosti autora) odchýlovat. Nový občanský zákoník sice přináší širší a propracovanější úpravu nároků na náhradu nemajetkové újmy, avšak až na výjimky v zákonném režimu výkonu a ochrany osobnostních práv podstatné koncepční změny nepřináší [v odborné literatuře srov. TŮMA, P. In: LAVICKÝ, P. a kolektiv. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 393-394.].

11. Odlišná situace by mohla nastat pouze v případě, že by žalovaný napsal článek v pozici zaměstnance společnosti S. s. r. o. (vydavatele internetových novin, kde byl článek publikován), tedy jménem zaměstnavatele a podle jeho pokynů, čímž by jej tento zaměstnavatel použil k realizaci své činnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1029/2021](#)). S ohledem na ustanovení § 2914 věty první o. z. by v takovém případě mohl za neoprávněný zásah odpovídat výlučně tento zaměstnavatel, ovšem za předpokladu, že by se žalovaný nedopustil tzv. excesu. Z tohoto hlediska však nemůže dovolací soud věc posoudit vzhledem k nedostatečným skutkovým závěrům, neboť soudy nezjišťovaly, zda žalovaný článek napsal jako zaměstnanec vydavatele nebo jako osoba (autor), jež nabídla internetovým novinám článek ke zveřejnění.

12. Lze tedy uzavřít, že za neoprávněný zásah do osobnosti člověka způsobený textem (článkem) zveřejněným na internetu nebo v tisku nese občanskoprávní odpovědnost jeho autor, není-li zaměstnancem subjektu, který text publikoval a jehož případná odpovědnost tím není dotčena.

13. Z uvedených důvodů je právní závěr odvolacího soudu, že žalovaný za případný zásah do osobnosti žalobce neodpovídá, nesprávný či přinejmenším předčasný a uplatněný dovolací důvod je tak naplněn. Proto dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

14. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení žádné takové vady neshledal s výjimkou již zmíněných nedostatečných skutkových zjištění. Vytýkal-li dovolatel rozhodnutí odvolacího soudu nepřezkoumatelnost a nevypořádání se s jeho právní argumentací, lze konstatovat, že i když je odůvodnění právního názoru odvolacího soudu poměrně kusé, nebylo, vzhledem k obsahu dovolání, na újmu uplatnění práv dovolatele (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2543/2011](#), uveřejněný pod č. 100/2013 Sbírky).